

Monitoring uplatňovania princípov SBAfE

Správa z kvantitatívneho prieskumu 2021

Bratislava 2021

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2021

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

Úvod	4
1. Charakteristika skúmanej vzorky MSP	5
2. Podpora podnikania – princíp č. 1	9
2.1. Hodnotenie podmienok na podnikanie (Otázka č.1)	9
2.2. Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania (Otázka č.2)	9
3. Druhá šanca – princíp č. 2	11
3.1. Hodnotenie podmienok pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (Otázka č.3)	11
3.2. Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (Otázka č.4)	12
4. Najskôr myslieť v malom – princíp č. 3	13
4.1. Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k MSP (Otázka č.5)	13
4.2. Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania (Otázka č.6)	14
5. Ústretová verejná správa – princíp č. 4	15
5.1. Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy (Otázka č.7)	15
5.2. Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí (Otázka č.8)	15
6. Štátna pomoc a verejné obstarávanie – princíp č. 5	19
6.1. Problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania (Otázka č. 9)	19
6.2. Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov (Otázka č.10)	19
7. Prístup k financovaniu – princíp č. 6	21
7.1. Zlepšenie prístupu k externým zdrojom financovania (Otázka č.11)	21
7.2. Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní (Otázka č. 12)	22
8. Jednotný trh – princíp č. 7	23
8.1. Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách EÚ. (Otázka č. 13)	23
8.2. Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít v krajinách EÚ (Otázka č.14)	23
9. Zručnosti a inovácie – princíp č. 8	25
9.1. Realizácia inovačných aktivít v podnikaní (Otázka č. 15)	25
9.2. Spokojnosť s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít (Otázka č. 16)	26
10. Životné prostredie – princíp č. 9	27
10.1. Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní (Otázka č. 17)	27
10.2. Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení (Otázka č. 18)	28
11. Internacionalizácia – princíp č. 10	29
11.1. Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách mimo EÚ (Otázka 19)	29
11.2. Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít mimo EÚ (Otázka č.20)	29
12. Metodika prieskumu	31
13. Zhrnutie výsledkov	32
14. Zoznam grafov	34
15. Dotazník - Monitoring uplatňovania princípov SBAfE	35

Úvod

Small Business Act pre Európu, ktorý bol prijatý v júni 2008, odráža politickú vôľu Komisie uznať ústrednú úlohu MSP v hospodárstve EÚ a po prvýkrát zavádza komplexný rámec politiky MSP pre EÚ a jej členské štáty. Jeho cieľom je zlepšiť celkový prístup k podnikaniu, natrvalo zakotviť zásadu „*najskôr myslieť v malom*“ pri tvorbe politiky od regulácie po verejnú službu a podporiť rast MSP tým, že im pomôže riešiť zostávajúce problémy, ktoré bránia ich rozvoju.

Symbolický názov „*aktu*“, ktorý dostala táto iniciatíva, podčiarkuje politickú vôľu uznať ústrednú úlohu MSP v hospodárstve EÚ a zaviesť komplexný politický rámec pre EÚ a jej členské štáty prostredníctvom súboru 10 zásad, ktorými sa má riadiť koncepcia a implementácia politik na úrovni EÚ a členských štátov. Tieto zásady sú nevyhnutné na to, aby priniesli pridanú hodnotu na úrovni EÚ, vytvorili rovnaké podmienky pre MSP a zlepšili právne a administratívne prostredie v celej EÚ:

- I. Vytvárať prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné firmy prosperovať a byť za to odmeňované.
- II. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí čelili bankrotu, rýchlo dostali druhú šancu.
- III. Tvoriť pravidlá podľa princípu „*najskôr myslieť v malom*“.
- IV. Zabezpečiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP.
- V. Prispôsobiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť účasť MSP na verejnom obstarávaní a lepšie využívať možnosti štátnej pomoci pre MSP.
- VI. Uľahčiť prístup MSP k financovaniu a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie podporujúce včasné platby v obchodných transakciách.
- VII. Pomôcť MSP lepšie využívať príležitosti, ktoré ponúka jednotný trh.
- VIII. Podporovať zvyšovanie kvalifikácie MSP a všetky formy inovácií.
- IX. Umožniť MSP premeniť environmentálne výzvy na príležitosti.
- X. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli profitovať z rastu trhov.

Cieľom týchto zásad je odstrániť prekážky, ktoré malým a stredným podnikom bránia v raste a zvyšovaní konkurencieschopnosti a zabezpečiť podmienky pre tvorbu ďalších pracovných miest v sektore MSP. Tvorbu komplexného rámca opatrení pre podporu MSP možno označiť ako princípy SBAfE a hodnotenie ich uplatňovania bolo hlavným cieľom reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu MSP.

Prieskum bol realizovaný formou telefonických rozhovorov v mesiacoch október-november 2021 na celkovej vzorke 1 004 malých a stredných podnikateľov. Zber údajov realizovala spoločnosť Actly s.r.o.. Respondenti prieskumu boli predstavitelia podnikateľských subjektov s rozhodovacou právomocou, teda majitelia firiem, generálni riaditelia, výkonní riaditelia alebo kompetentní pracovníci poverení odpovedať na otázky zodpovednou osobou vo firme s rozhodovacou právomocou.

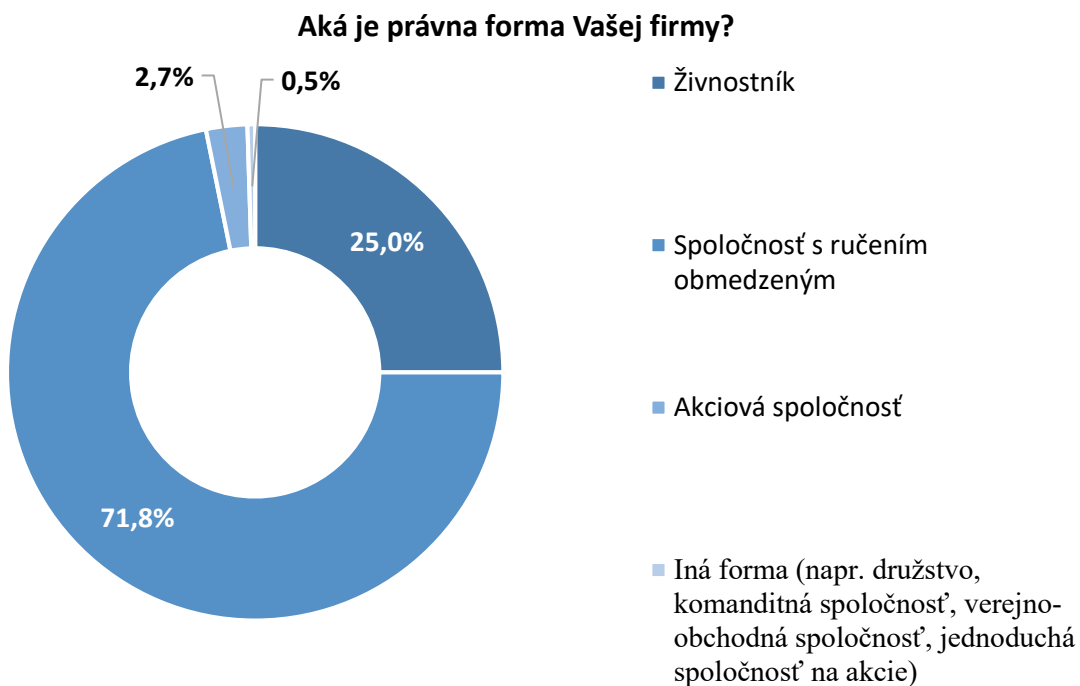
1. Charakteristika skúmanej vzorky MSP

Skúmanú vzorku malých a stredných podnikov, ktoré sa zúčastnili prieskumu realizovaného v roku 2021 možno rozčleniť na základe nasledujúcich kategórií:

- právnej formy;
- veľkosti (podľa počtu zamestnancov);
- regionálnej príslušnosti (na úrovni regiónov NUTS 3);
- odvetvia, v ktorom vykonávajú hlavnú činnosť podnikania (podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE);
- dĺžky podnikania a životného cyklu podnikania
- podielu na celkových tržbách z vývozu tovarov a služieb

Z celkovej vzorky 1004 MSP tvorili rovnú štvrtinu (25,0%) fyzické osoby – podnikatelia a tri štvrtiny MSP – právnické osoby (75,0%). V rámci MSP – právnických osôb dominovali spoločnosti s ručením obmedzeným so 71,8% zastúpením. V nižšej miere boli vo vzorke zastúpené akciové spoločnosti (2,7%) a spoločnosti inej právnej formy (0,5%), do ktorej boli zaradené verejno-obchodné spoločnosti, komanditné spoločnosti, družstvá, jednoduché spoločnosti na akcie a ďalšie.

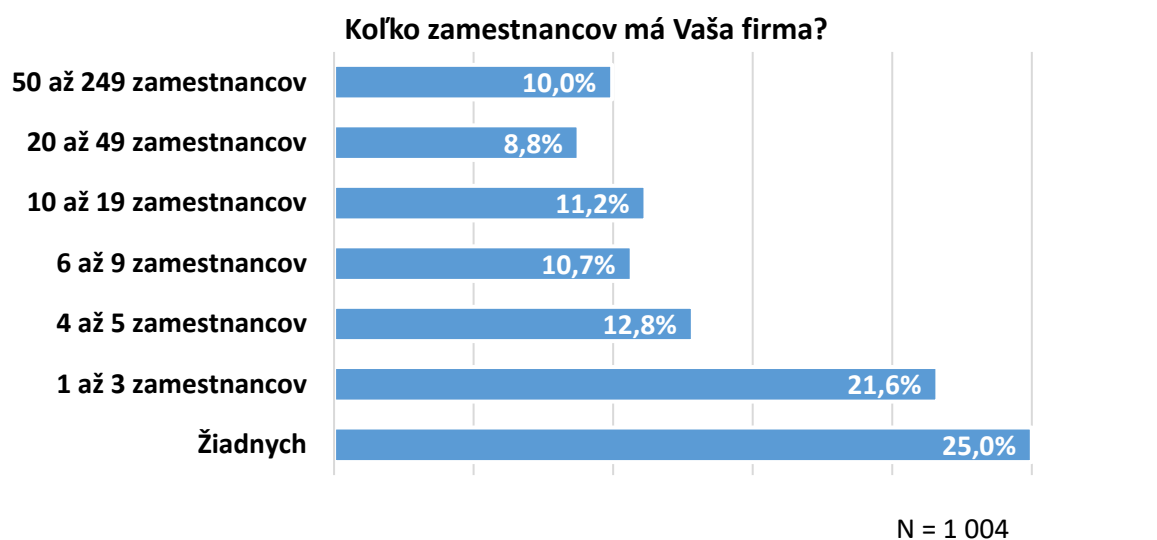
Graf 1: Oslovené MSP podľa právnej formy

N = 1 004 respondentov

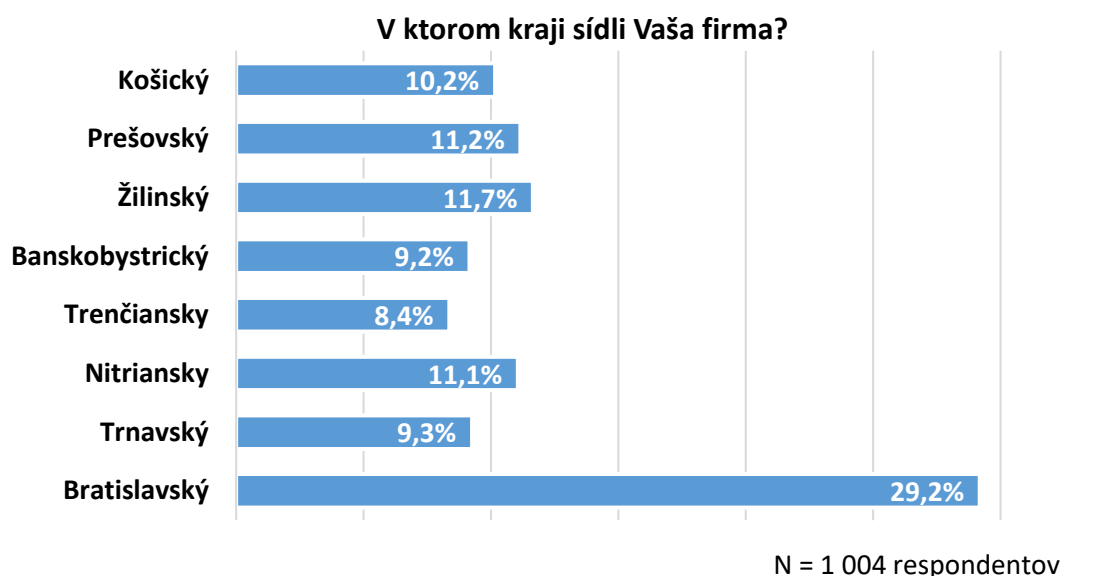
V členení podľa veľkostných kategórií boli v prieskume najpočetnejšie zastúpené mikropodniky (t. j. podniky s počtom zamestnancov nižším ako 10, ktoré predstavovali 70,1% celkového počtu respondentov. Pätinu respondentov (19,9%) tvorili malé podniky (10 – 49 zamestnancov). Najnižšie zastúpenie v prieskume mali stredné podniky s počtom zamestnancov 50 až 249, a to s hodnotou 10,0 %. Respondenti, t.j. subjekty bez zamestnancov tvorili 25,0 % zo všetkých oslovených MSP.

Graf 2: Skúmané MSP podľa veľkostných kategórií

Z pohľadu regionálneho zastúpenia MSP ktoré sa zúčastnili prieskumu boli oslovené podnikateľské subjekty so sídlom vo všetkých krajoch SR. Najpočetnejšie zastúpenie mali MSP sídliace v Bratislavskom kraji, ktorých podiel na celkovom počte oslovených respondentov predstavoval 29,2%. Zastúpenie MSP z ostatných krajov bolo relatívne vyrovnané – v intervale od 8,4 % do 11,7%.

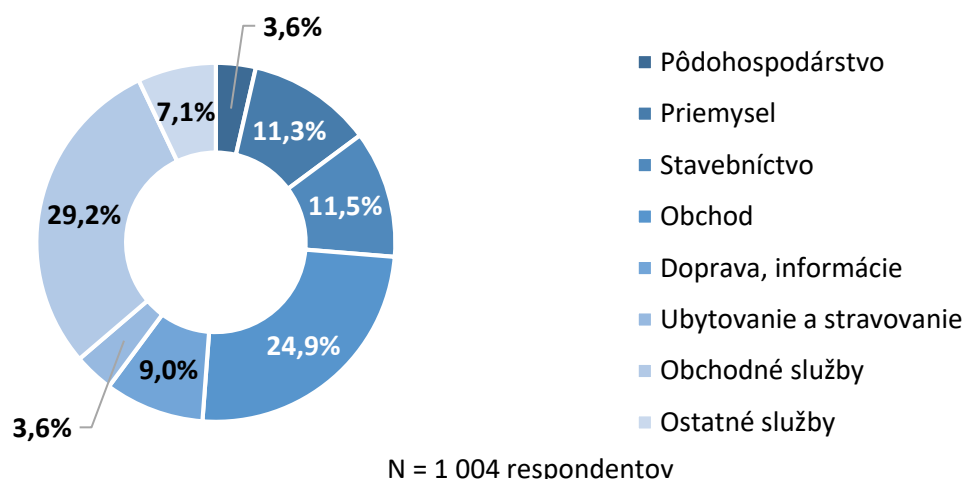
Graf 3: Regionálna príslušnosť

Skúmaná vzorka MSP pozostávala v prevažujúcej miere z podnikateľských subjektov vykonávajúcich hlavnú podnikateľskú činnosť v odvetví obchodných služieb (29,2%) a obchodu (24,9%). V ostatných sektoroch bolo zastúpené stavebníctvo (11,5%), priemysel (11,3%) a doprava a informácie (9,0%). Podiel podnikateľských subjektov v ostatných odvetviach bol výrazne nižší. Najnižší podiel MSP, ktoré sa zúčastnili prieskumu podnikalo v odvetví ostatných služieb (7,1%) a ubytovania a stravovania resp. pôdohospodárstva (3,6%).

Graf 4: Podľa odvetvia

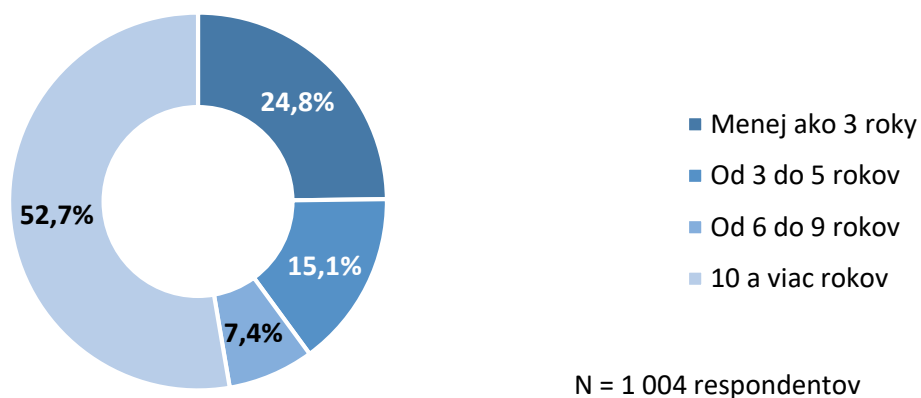
Ktorá z nasledovných činností je vo Vašom podnikaní v súčasnosti hlavná (podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE)?

V členení podľa dĺžky podnikania bola vzorka MSP zložená prevažne z respondentov s dlhoročnými skúsenosťami v podnikaní – viac ako polovicu (52,7 %) respondentov tvorili MSP pôsobiace na trhu viac ako 10 rokov. Takmer štvrtinu (24,8%) tvorili mladí podnikatelia podnikajúci menej ako 3 roky. Vzorku ďalej doplnili MSP podnikajúce 3 až 5 rokov (15,1 %) a MSP podnikajúce 5 až 10 rokov (7,4 %).

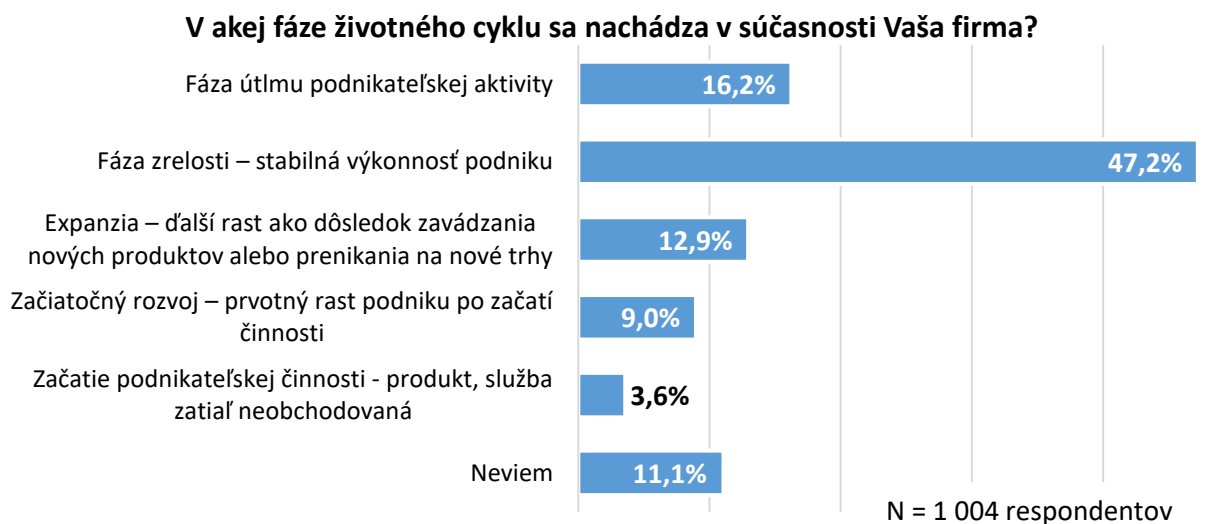
Graf 5: Dĺžka podnikania

Kedy bola založená Vaša firma?

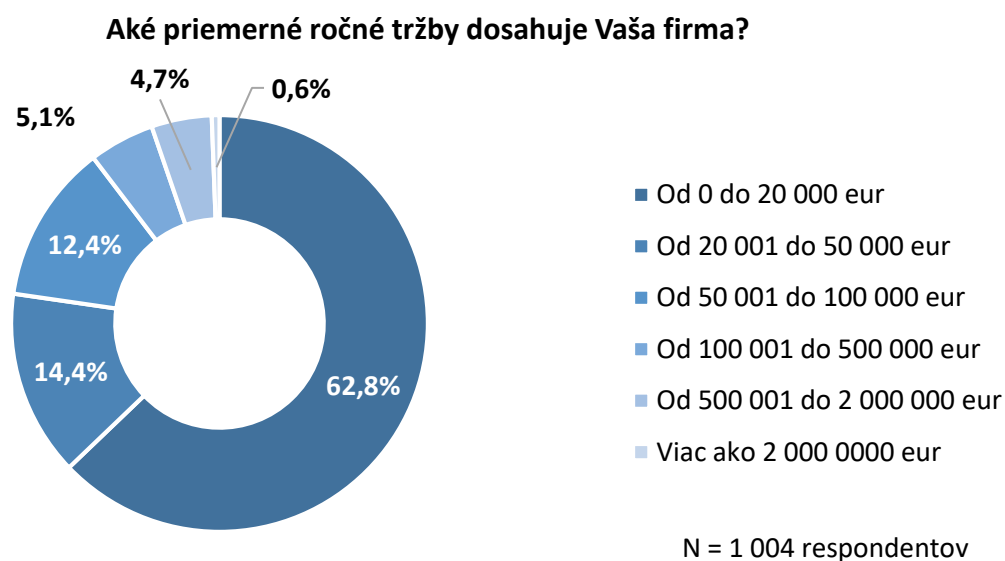
Z hľadiska životného cyklu podnikania boli najviac zastúpení podnikatelia vo fáze zrelosti (47,2%), naopak vo fáze útlmu podnikania 16,2%, vo fáze ďalšieho rastu „expanzie“ 12,9% subjektov. Vo fáze prvotného rastu bola v rámci vzorky necelá desatina podnikateľov (9,0%) a na úrovni začatia podnikania 3,6% podnikateľov.

Graf 6: Fáza životného cyklu

Z hľadiska podielu vývozu tovarov a služieb na celkových tržbách boli najviac zastúpení MSP podnikatelia s podielom na tržbách do 20 tisíc EUR (62,8%), od 20 do 50 tis. EUR podnikatelia MSP (14,4%) a od 50 do 100 tis. (12,4%). Najmenej bolo zastúpení MSP s podielom na vývoze viac ako 2 mil. EUR iba (0,6%).

Graf 7: Priemerné ročné tržby firmy

2. Podpora podnikania – princíp č. 1

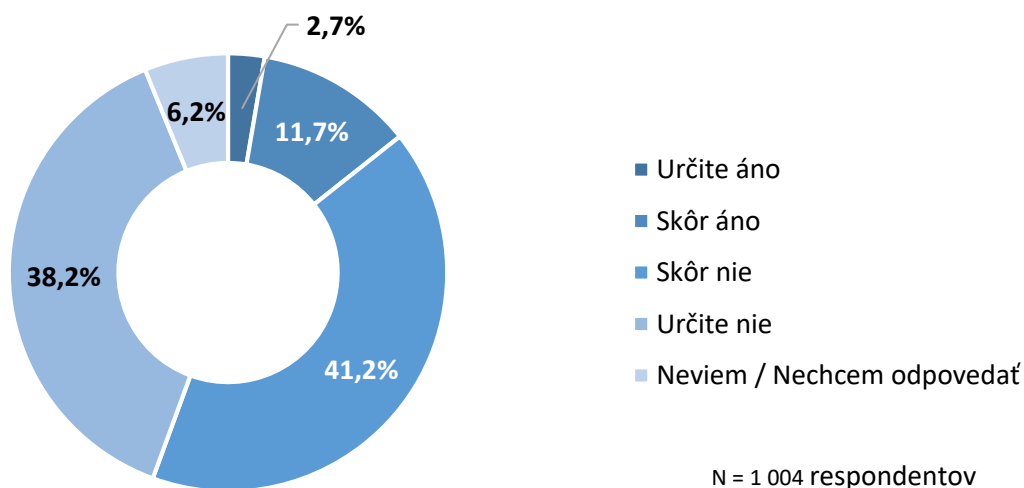
2.1 Hodnotenie podmienok na podnikanie (Otázka č.1)

Viac ako tri štvrtiny (79,4 %) MSP nezaznamenalo v priebehu uplynulých 12 mesiacov zlepšenie podmienok pre podnikanie.

Jasne sa nevedelo vyjadriť 6,2% respondentov a zvyšných 14,4% si myslí, že sa podnikateľské prostredie v uplynulých 12 mesiacoch zlepšilo. Len 2,7% respondentov pritom uviedlo, že určite došlo k zlepšeniu a 11,7% sa k tejto možnosti iba prikláňa. Z uvedeného možno konštatovať, že väčšina MSP nevníma vývoj za posledných 12 mesiacov pozitívne – podnikateľské prostredie považuje za stagnujúce prípadne zhoršujúce, čo je dôsledkom najmä negatívnych trhových efektov pretrvávajúcej pandémie z aspektu nástupu jej tretej vlny.

Graf 8: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov

Došlo podľa Vás k zlepšeniu podmienok pre podnikanie na Slovensku v priebehu uplynulých 12 mesiacov?

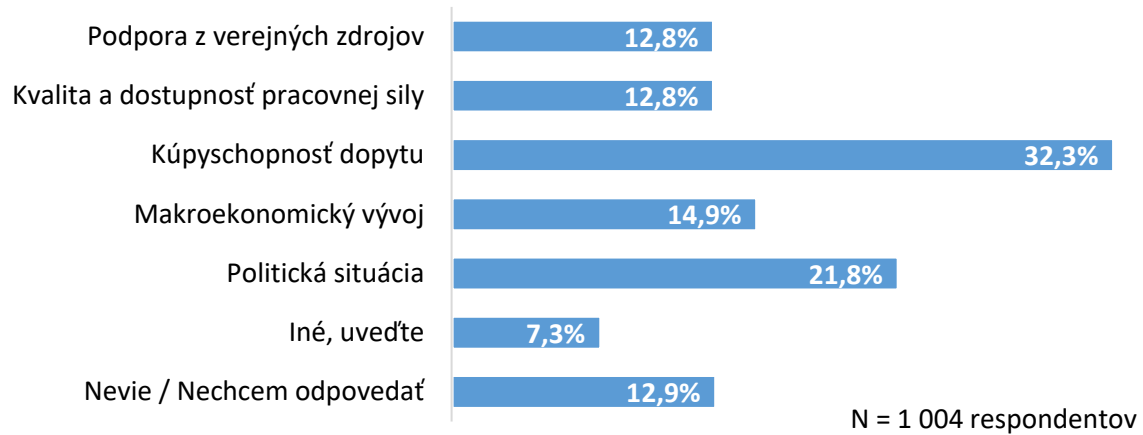

2.2 Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania (Otázka č.2)

Podľa oslovených respondentov mala spomedzi externých faktorov najpriaznivejší vplyv na rozvoj podnikania v uplynulých 12 mesiacoch **kúpyschopnosť dopytu (32,2%)**. Okrem vyššej kúpyschopnosti dopytu napomohla rozvoju podnikania aj **politická situácia (21,8%)**. Menej priaznivý vplyv na rozvoj podnikania MSP mal makroekonomický vývoj (14,9 %), kvalita a dostupnosť pracovnej sily a podpora z verejných zdrojov mali zhodnú hodnotu (12,8%). Viac ako desatina (12,9%) opýtaných nevedela uviesť, aké externé faktory priaznivo vplývali na rozvoj ich podnikania a 7,3% z označených odpovedí predstavovali iné externé faktory, ako napríklad prípady podnikateľov, ktorí dokázali využiť pandémiu vo svoj prospech, keď vytiahli svoje činnosti viac do oblasti online v kontexte uzatvorenia kamenných prevádzok (1,3%), resp. všeobecne pozitívny vplyv pandémie na ich podnikanie (2,8%).

Graf 9: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania

Ktoré z uvedených externých faktorov, ktoré vám prečítam, priaznivo vplývajú na rozvoj Vášho podnikania v priebehu uplynulých 12 mesiacov?

3. Druhá šanca – princíp č. 2

3.1 Hodnotenie podmienok pri zнову začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (Otázka č.3)

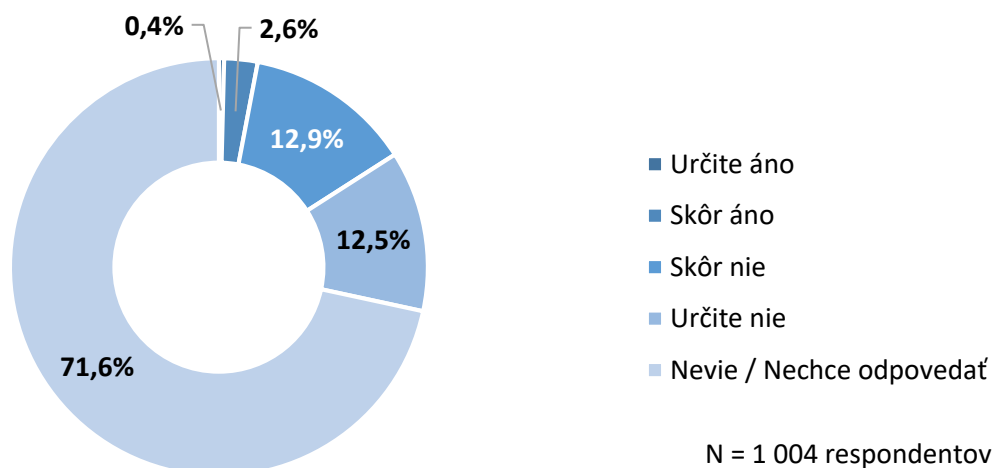
Zmeny smerujúce k zjednodušeniu podmienok pri zнову začatí podnikania po vyhlásení bankrotu za uplynulých 12 mesiacov pozitívne vníma len (3,0%) MSP – z toho (0,4%) respondentov je presvedčených, že došlo k zlepšeniu a (2,6%) respondentov sa k tejto možnosti prikláňa.

To, že určite sa nezmenili podmienky pre podnikateľov pri zнову začatí podnikania po vyhlásení bankrotu si myslí 12,5% podnikateľov. Až 71,6% podnikateľov sa nevedelo vyjadriť. Respondenti nevedeli zaujať jednoznačné stanovisko najmä z dôvodu absencie akejkoľvek priamej skúsenosti s bankrotom a opätovným začatím podnikania.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 sa napriek nižšiemu presvedčeniu znížil podiel respondentov, ktorí zaznamenali zlepšenie podmienok pri zнову začatí podnikania o 4,8 p. b. (z 7,8 % na 3,0%). Zároveň sa znížil podiel MSP, ktoré sú presvedčené, že k zlepšeniu nedošlo – o 3,9 p. b. (z 29,3 % na 25,4%). Podiel MSP, ktoré nevedeli alebo nechceli na otázku odpovedať sa zvýšil o 8,7 p. b. (z 62,9 % na 71,6%). Hlavnú rolu pri poklese deklarácií v rámci zlepšenia podmienok pre podnikanie hrá neistota na trhu pri nábehu tretej vlny pandémie COVID-19.

Graf 10: Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri zнову začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

Zlepšili sa podľa Vás v priebehu posledných 12 mesiacov podmienky pre podnikateľov pri zнову začatí podnikania po vyhlásení bankrotu?

3.2 Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (Otázka č.4)

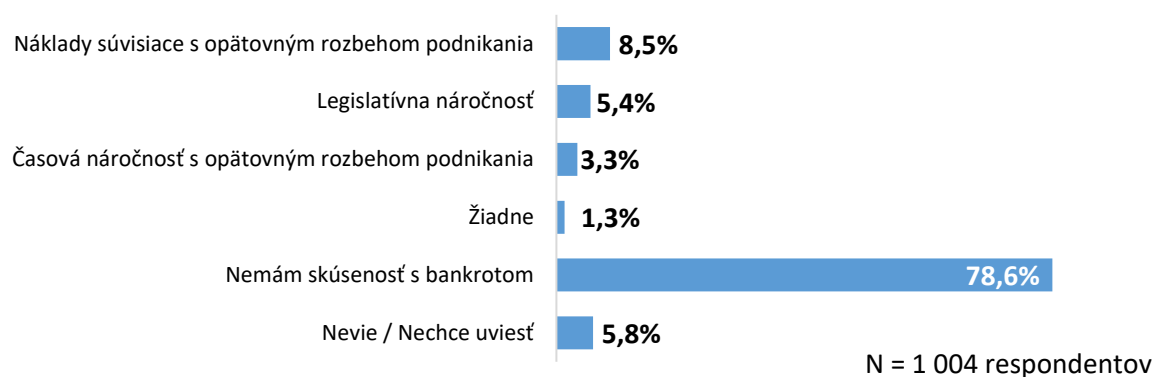
K predchádzajúcej otázke, ktorá bola zameraná na hodnotenie vývoja v oblasti „znovupodnikania“ po vyhlásení bankrotu za posledných 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť viac ako dve tretiny podnikateľských subjektov. Je to spôsobené predovšetkým tým, že až 78,6% oslovených respondentov nemalo skúsenosť s bankrotom.

Podľa názoru zástupcov oslovených MSP sú najväčšími prekážkami pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu v rovnakom pomere náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania (8,5%) a legislatívna náročnosť (5,4%). Za tretiu najzávažnejšiu prekážku v opätovnom štarte podnikateľskej činnosti je podľa oslovených MSP považovaná časová náročnosť s opätovným rozbehom podnikania (3,3%).

Žiadne prekážky zaťažujúce malých a stredných podnikateľov pri opätovnom začatí podnikania avizovalo iba 1,3% respondentov, 5,8% respondentov sa nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

Graf 11: Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

Aké prekážky podľa Vás najviac zaťažovali podnikateľov pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu? (Môžete vybrať aj viacero odpovedí)

4. Najskôr myslieť v malom – princíp č. 3

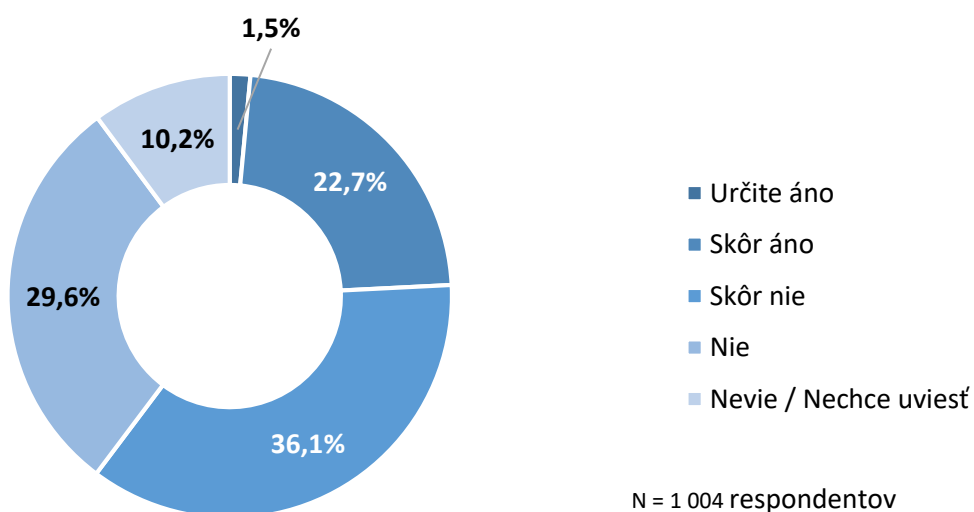
4.1 Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k MSP (Otázka č.5)

Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch vyjadrila štvrtina (24,2%) oslovených MSP. Len 1,5% z oslovených respondentov pritom uviedlo, že je „určite“ spokojných a 22,7% bolo „skôr“ spokojných. Nespokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP vyjadrili takmer dve tretiny (65,7%) malých a stredných podnikateľov. Desatina (10,2%) respondentov nevedela alebo nechcela zaujať jednoznačné stanovisko k spokojnosti resp. nespokojnosti s prístupom subjektov verejnej správy k MSP.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 došlo k zníženiu spokojnosti s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP o 22,7 p. b. (zo 46,9 % na 24,2 %). Zistený významný pokles v tomto parametri súvisí so zhoršujúcou sa trhovou situáciou pod vplyvom nástupu tretej vlny pandémie a v neposlednom rade aj so skončením podpory v rámci COVID pomoci pre podnikateľov.

Graf 12: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch

Boli ste spokojný s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom malých a stredných podnikateľov v priebehu posledných 12 mesiacov?

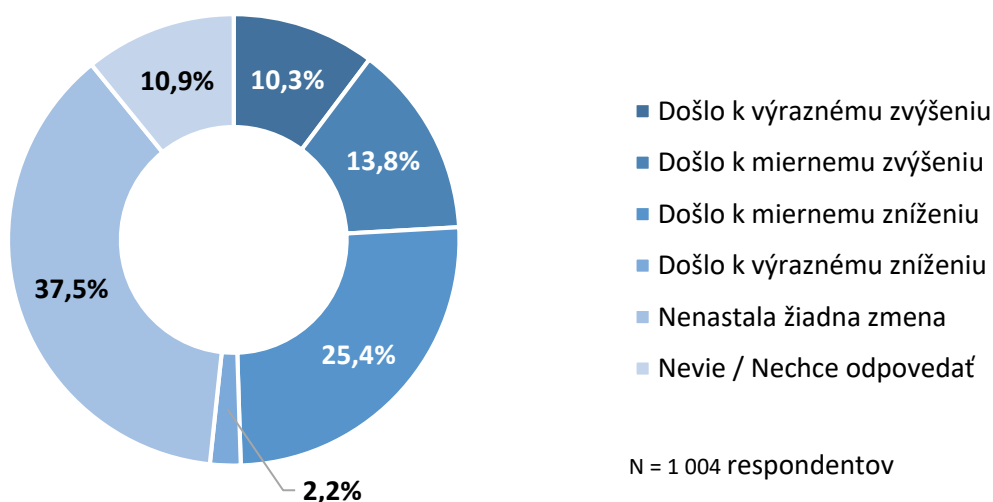

4.2 Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania (Otázka č.6)

Takmer 40% podnikateľov hodnotí vývoj regulačnej záťaže podnikania na Slovensku, že sa nezmenila alebo zostala rovnaká. Viac ako pätina (27,6%) si myslí že došlo k zníženiu, z toho len 2,2% respondentov zúčastnených v prieskume uviedlo, že podľa nich došlo v priebehu posledných 12 mesiacov k výraznému zníženiu regulačnej záťaže. Takmer štvrtina (24,1%) podnikateľov si myslí, že došlo k zvýšeniu regulačnej záťaže podnikateľov, z toho desatina, že k výraznému.

Graf 13: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov

Ako sa podľa Vás zmenila regulačná záťaž (napr. nárast/pokles administratívy, nákladov, povinností) v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov?

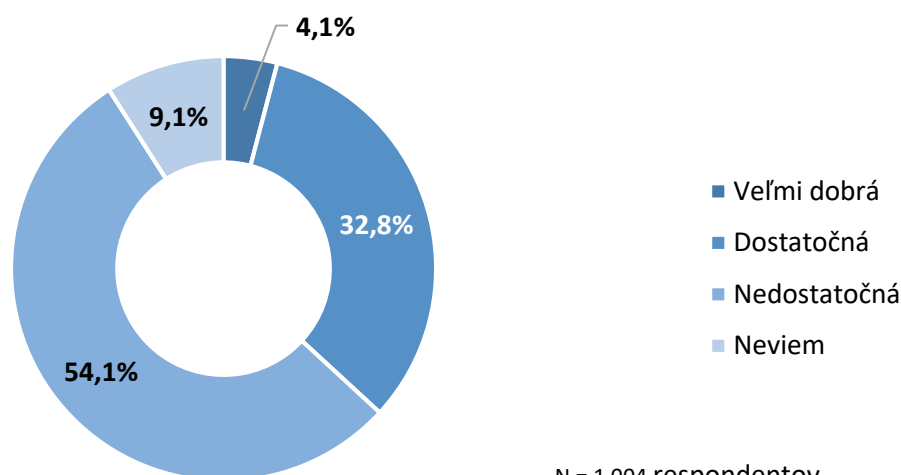
5. Ústretová verejná správa – princíp č. 4

5.1 Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy (Otázka č.7)

Viac ako polovica (54,1%) respondentov hodnotí elektronicke komunikáciu štátnej správy za nedostatočnú. Takmer tretina (32,8%) účastníkov prieskumu uviedla, že elektronicke komunikácia je dostatočná, 4,1% MSP považuje úroveň elektronickej komunikácie za veľmi dobrú, a 9,1% opýtaných sa k fungovaniu verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

Graf 14: Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie

Ako by ste zhodnotili úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy?

5.2 Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí (Otázka č.8)

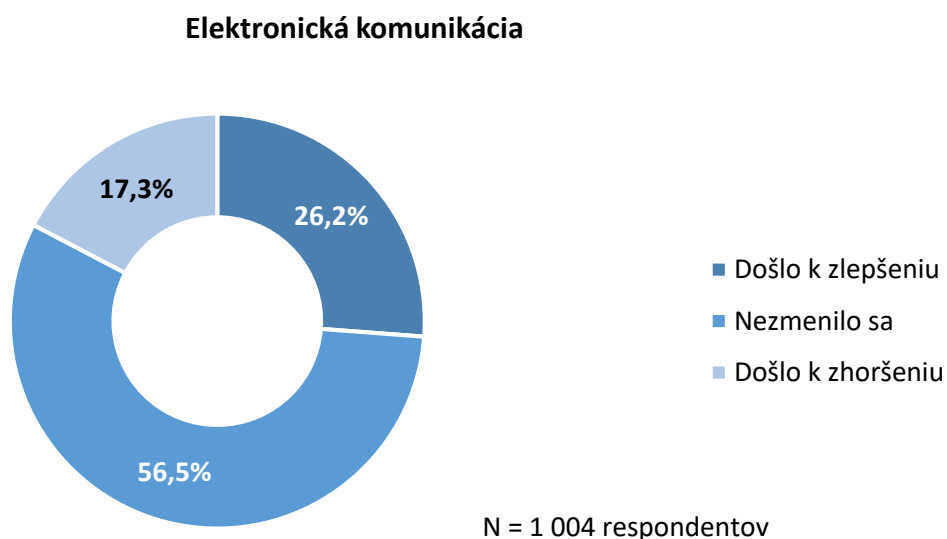
V oblasti ústretovej verejnej správy bolo predmetom skúmania zlepšenie fungovania verejnej správy v nasledujúcich oblastiach:

- Elektronicke komunikácia
- On-line prístup do verejných registrov
- Lehoty na vybavovanie žiadostí
- Proklientsky prístup úradníkov
- Riešenie súdnych sporov
- Štatistické vykazovanie

Elektronicke komunikácia - viac ako polovica (56,5%) respondentov nezaznamenala v oblasti elektronickej komunikácie žiadnu zmenu. Viac ako jedna štvrtina (26,2%) účastníkov prieskumu uviedla, že došlo v priebehu uplynulých 12 mesiacov k jej zlepšeniu. Naopak, zhoršenie elektronickej komunikácie zaznamenalo 17,3% MSP. Nárast negatívnych hodnotení

v porovnaní s prieskumom realizovaným pred nástupom pandémie je opäť možné spájať s administratívou v rámci pandémie, kde sa mohla častejšie vyskytovať znížená, t.j. horšia skúsenosť klientov v rámci procesov covid pomoci.

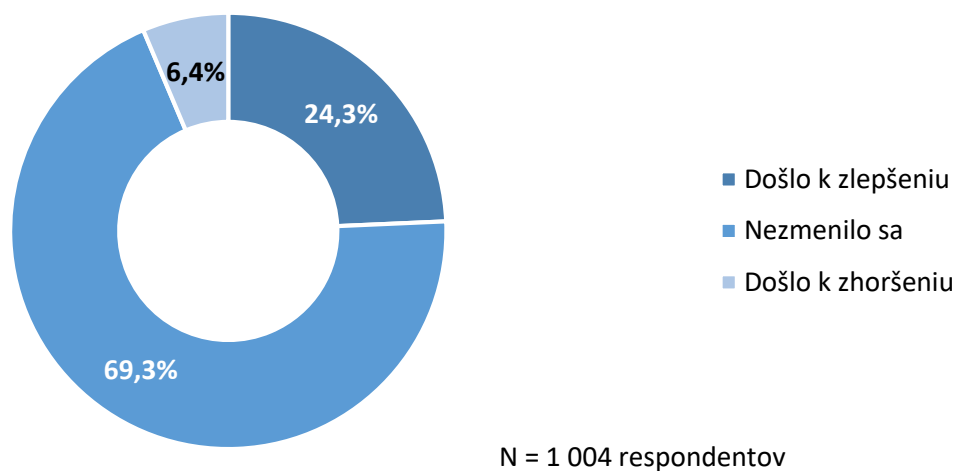
Graf 15: **Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov**

On-line prístup do verejných registrov - viac ako polovica (69,3%) respondentov nezaznamenala v uplynulých 12 mesiacoch zmenu v on-line prístupe do verejných registrov. Z ostatných respondentov, ktorí odpovedali na otázku, sa 24,3% respondentov vyjadrilo, že zaznamenalo zlepšenie a (6,4%) zaznamenalo zhoršenie.

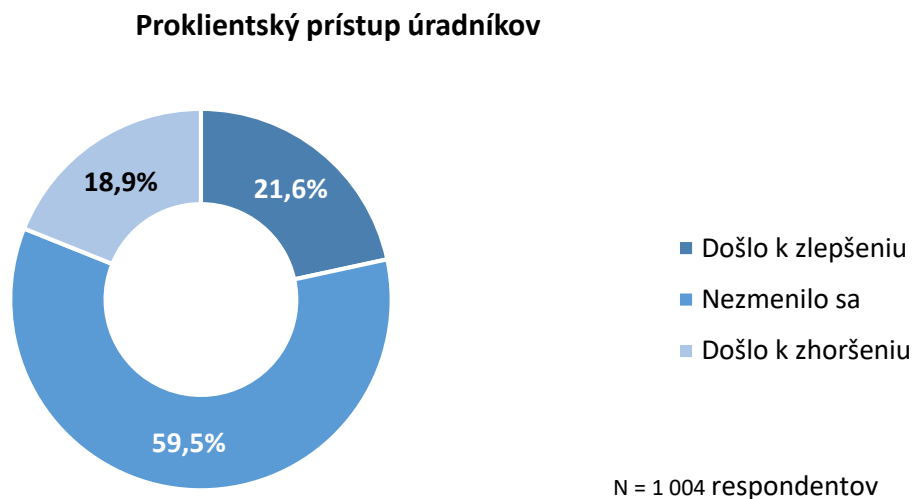
Graf 16: **Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov**

On-line prístup do verejných registrov (napr. obchodný register)

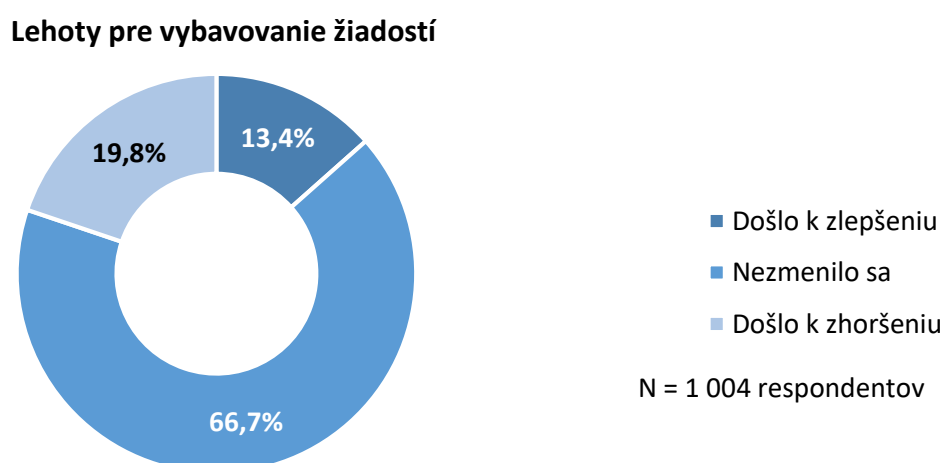
Pro-klientský prístup úradníkov - viac ako polovica malých a stredných podnikateľov (59,5%) nezaznamenala žiadny posun v správaní úradníkov, zároveň viac ako polovica zaznamenala zlepšenie (21,6%) a takmer pätina zhoršenie prístupu (18,9%).

Graf 17: Hodnotenie vývoja pro-klientskeho prístupu za posledných 12 mesiacov

Lehoty na vybavovanie žiadostí - dve tretiny (66,7%) respondentov, ktorí sa zúčastnili prieskumu označili, že sa v priebehu posledných 12 mesiacov lehoty na vybavovanie žiadostí nezmenili. Pätina (19,8%) účastníkov prieskumu uviedla, že došlo v priebehu uplynulých 12 mesiacov k zhoršeniu. Naopak, zlepšenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí zaznamenalo (13,4%) MSP. Grafický prehľad percentuálneho zastúpenia odpovedí účastníkov prieskumu na otázku týkajúcu sa vývoja lehôt na vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov znázorňuje nasledujúci graf:

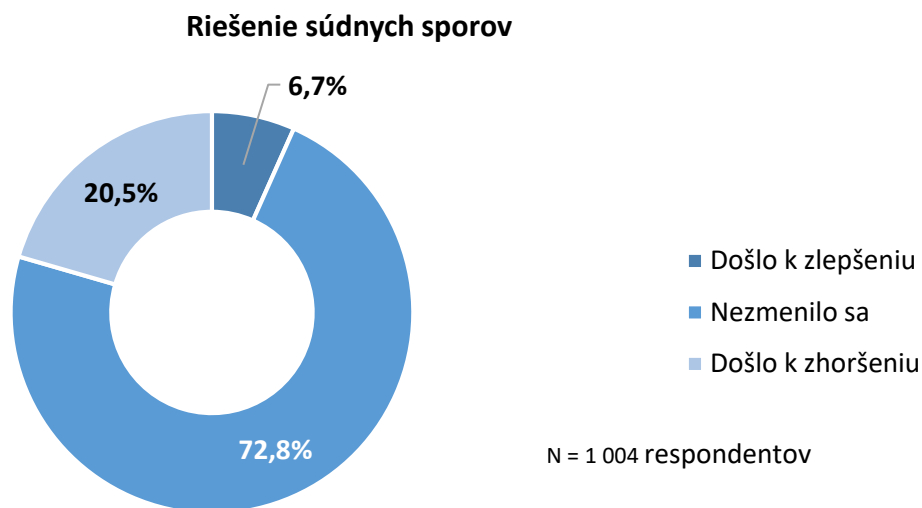
Graf 18: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov

Riešenie súdnych sporov – V tejto časti prieskumu sa podnikatelia vyjadrovali k vývoju fungovania verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov. Takmer tri štvrtiny (72,8%) všetkých respondentov v prieskume uviedli, že v skúmanom období

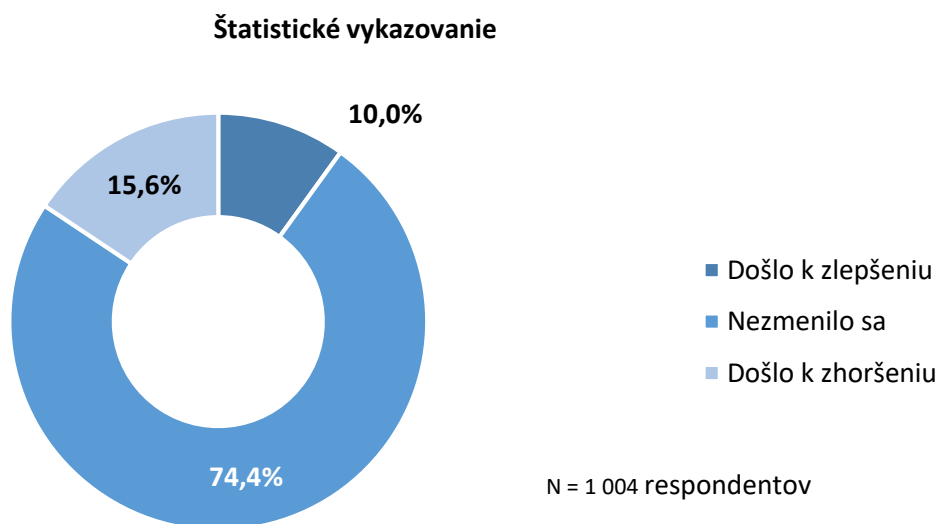
nedošlo k žiadnej zmene. Pätina opýtaných (20,5%) deklarovala, že sa fungovanie verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov zhoršilo a len (6,7%) respondentov uviedlo, že sa situácia zlepšila. Grafický prehľad percentuálneho zastúpenia odpovedí účastníkov prieskumu na otázku týkajúcu sa vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov znázorňuje nasledujúci graf:

Graf 19: Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov

V **štatistickom vykazovaní**, ktoré podnikatelia predkladajú nezaznamenalo žiadnu zmenu až 74,4% MSP. Naopak presne desatina (10,0%) uviedla, že došlo k zlepšeniu a 15,6% podnikateľov, že došlo k zhoršeniu.

Graf 20: Hodnotenie vývoja štatistického zisťovania za posledných 12 mesiacov

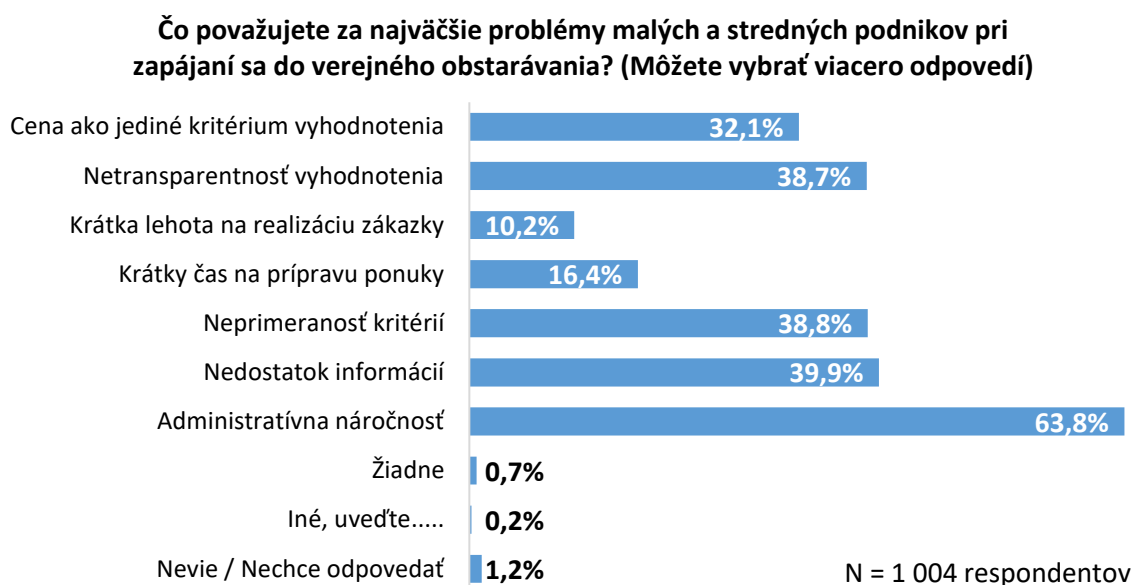

6. Štátna pomoc a verejné obstarávanie – princíp č. 5

6.1 Problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania (Otázka č. 9)

Malé a stredné podniky považujú za najčastejší problém v zapájaní sa do verejného obstarávania administratívnu náročnosť, ktorú označilo za problém celkom 63,8% respondentov. Za ďalšie nemenej závažné problémy považujú nedostatok informácií (39,9%), neprimeranosť kritérií (38,8%), netransparentnosť vyhodnotenia (38,7%) a jediné kritérium výberu/vyhodnotenia – cenu (32,1%). Krátky čas na prípravu ponuky predstavoval problém pre 16,4% respondentov. Desatina podnikateľov (10,2%) vidí ako problém krátku lehotu na realizáciu zákazky.

Graf 21: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania

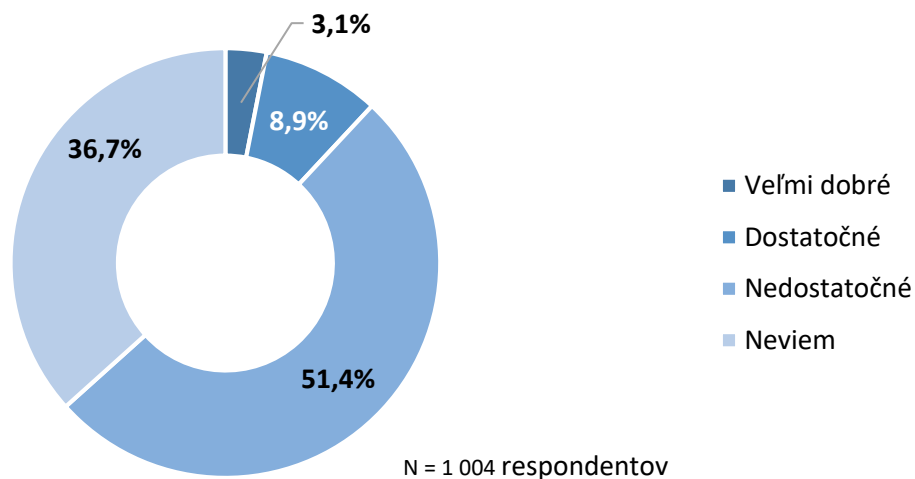

6.2 Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov (Otázka č.10)

Dostupnosť finančných zdrojov z podporných programov predstavuje pre väčšinu MSP dlhodobý pretrvávajúci problém. Potvrdili to aj výsledky prieskumu, v ktorom viac ako polovica respondentov (51,4%) uviedla, že súčasné možnosti MSP získať finančné zdroje z podporných programov sú nedostatočné. Iba 8,9% oslovených ich považuje za dostatočné a len 3,1% respondentov ich vníma ako veľmi dobré. Viac ako tretina (36,7%) respondentov na otázku nevedelo odpovedať.

Graf 22: Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch

Ako hodnotíte šance malých a stredných podnikateľov získať finančné zdroje z podporných programov pre svoje podnikanie v priebehu posledných 12 mesiacoch? Boli tieto šance:

7. Prístup k financovaniu – princíp č. 6

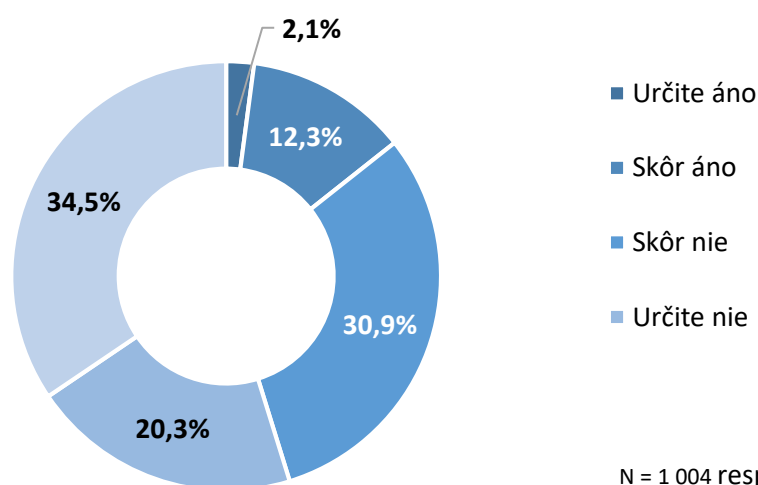
7.1 Zlepšenie prístupu k externým zdrojom financovania (Otázka č.11)

Podľa 14,3% malých a stredných podnikov zúčastnených v prieskume, sa v priebehu posledných 12 mesiacov zlepšil prístup k externým zdrojom financovania. O zlepšení v prístupe k externému financovaniu je určite presvedčených 2,1% oslovených podnikateľov, 12,3% opýtaných podnikateľov si myslí, že prístup k externým zdrojom financovania sa skôr zlepšil. Viac ako polovica (51,2 %) respondentov však uviedla, že k zlepšeniu prístupu k financovaniu v analyzovanom období nedošlo. Viac ako tretina (34,5%) oslovených podnikateľov nevedela na otázku odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 hodnotili podnikatelia prístup k financovaniu negatívnejšie. Podiel respondentov, podľa ktorých nedošlo k zlepšeniu prístupu k financovaniu poklesol o 2,6 p. b. (z 53,8% na 51,2%). Zároveň došlo k poklesu pozitívne hodnotiacich respondentov o 6,7 p. b. (z 21,0% na 14,3%).

Graf 23: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov

Na základe Vašich praktických skúseností, zlepšil sa prístup Vašej spoločnosti k externým zdrojom financovania v priebehu posledných 12 mesiacov?

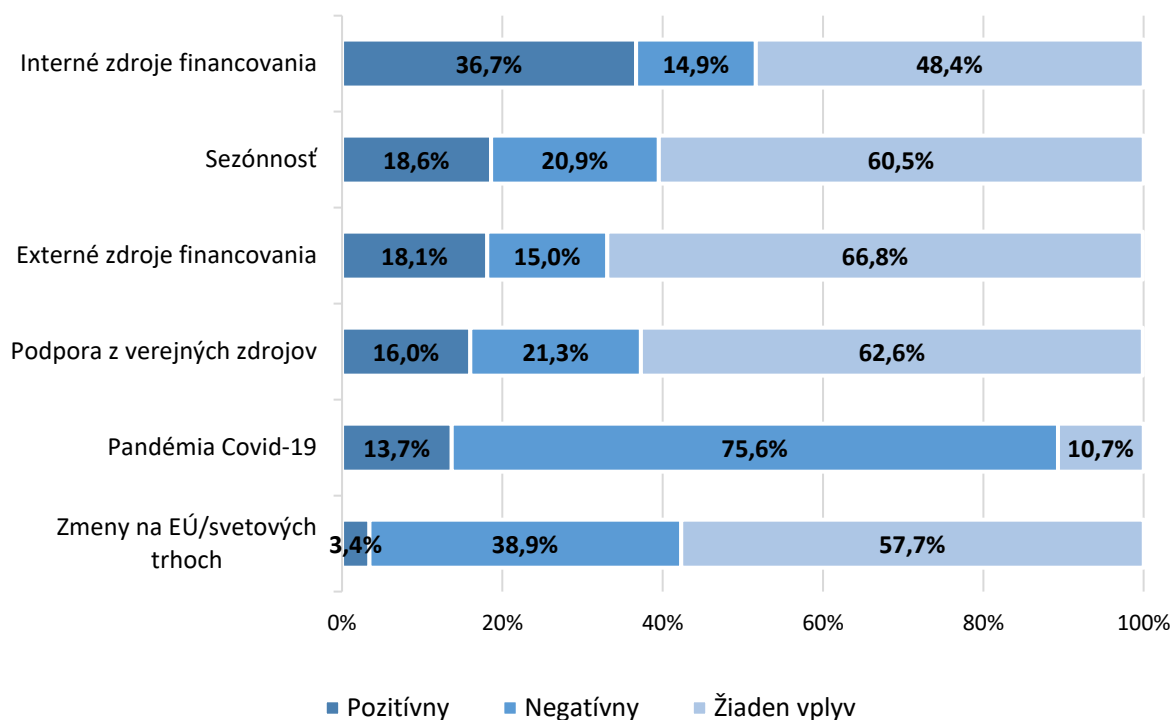
7.2 Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní (Otázka č. 12)

Finančnú situáciu malých a stredných podnikov ovplyvňuje viacero externých a interných faktorov. V uplynulých 12 mesiacoch najviac negatívne ovplyvnila finančnú situáciu slovenských MSP pandémia COVID-19 (75,6%), zmeny na EÚ/svetových trhoch (38,9%), konkurencia (31,2%) a podpora z verejných zdrojov (21,3 %).

Pozitívne ovplyvnili situáciu v podnikaní faktory ako interné zdroje financovania (36,7%), sezónnosť (18,6%) a externé zdroje financovania (18,1%). Paradoxne, 13,7% MSP sa vyjadrilo, že pandémia COVID-19 mala pre nich pozitívny vplyv. Dá sa predpokladať, že ide o podnikateľské subjekty, ktoré dokázali využiť pandémiu na svoj rast, zmenu pozicioningu a tým dosiahnuť úspech aj v rámci iných cieľových skupín. Niektoré firmy si dokázali zlepšiť svoju finančnú kondíciu v rámci zamerania sa na intenzívnejšie nákladové úspory.

Graf 24 : Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Aký vplyv mali uvedené faktory na finančnú situáciu vo Vašom podniku v posledných 12 mesiacoch?

N = 1 004 respondentov

8. Jednotný trh – princíp č. 7

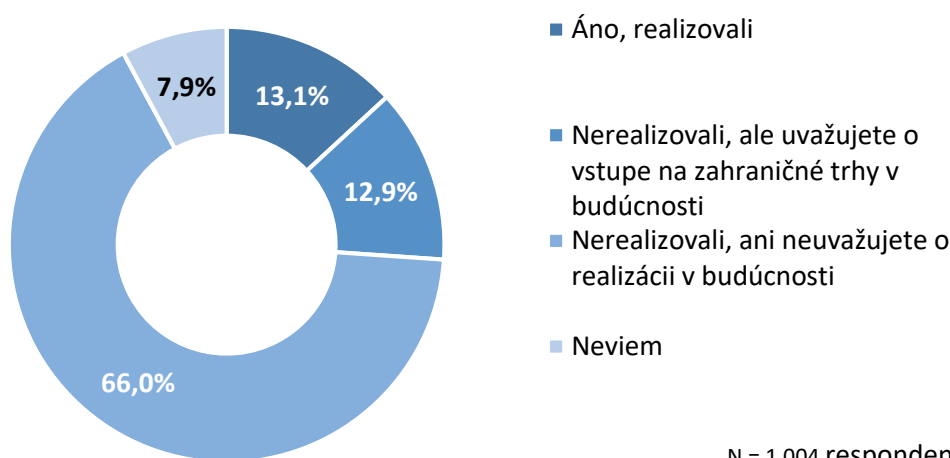
8.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách EÚ. (Otázka č. 13)

V období predchádzajúcich 12 mesiacov realizovalo svoje obchodné aktivity v krajinách Európskej únie (13,1%) MSP, ktoré sa zúčastnili prieskumu. Viac ako desatina (12,9%) respondentov nerealizovalo obchodné aktivity na území jednotného trhu EÚ v období posledných 12 mesiacov, avšak o vstupe na zahraničné trhy v budúcnosti uvažuje. 66,0% respondentov uviedlo, že v skúmanom období v krajinách EÚ nerealizovali žiadne obchodné aktivity a do budúcnosti o vstupe na zahraničné trhy ani neuvažujú. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 7,9% opýtaných.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 došlo k poklesu podielu MSP so zahranično-obchodnými aktivitami v krajinách EÚ o 11,1 p. b. (z 24,2 % na 13,1 %), čo je vysvetliteľné s najväčšou pravdepodobnosťou obdobím koronakrízy, pri ktorej je sústredenie aktivít výraznejšie v domácom hospodárskom prostredí, čo platí najmä pri MSP.

Graf 25: Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov

Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ, alebo o nich uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)?

N = 1 004 respondentov

8.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít v krajinách EÚ (Otázka č.14)

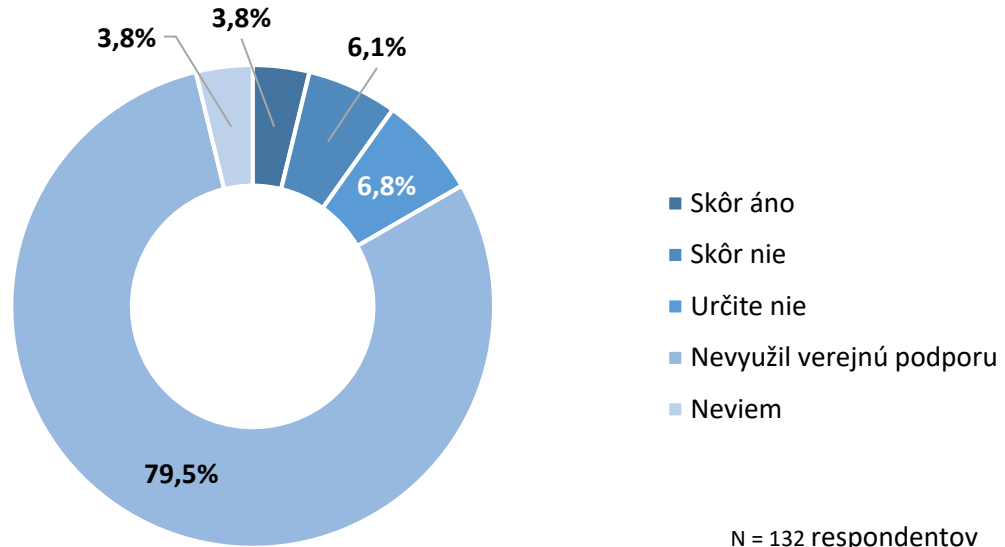
Spomedzi respondentov (132), ktorí v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov realizovali svoje obchodné aktivity v krajinách EÚ, nevyužilo verejnú podporu 79,5% opýtaných.

Zvyšných 16,7% využilo pri vstupe na jednotný trh EÚ verejnú podporu, pričom 3,8% respondentov vyjadrilo spokojnosť, 12,9% respondentov deklarovalo nespokojnosť s úrovňou verejnej podpory a 3,8% respondentov sa k spokojnosti nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 sa znížil podiel respondentov, ktorí nevyužili verejnú podporu o 13,5 p. b. (z 93,0 % na 79,5%). Podiel respondentov, ktorí nevedeli alebo nechceli vyjadriť svoju (ne)spokojnosť s úrovňou verejnej podpory sa zvýšil o 3,0 p. b. (z 0,8 % na 3,8 %).

Graf 26: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ

V prípade, ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?

9. Zručnosti a inovácie – princíp č. 8

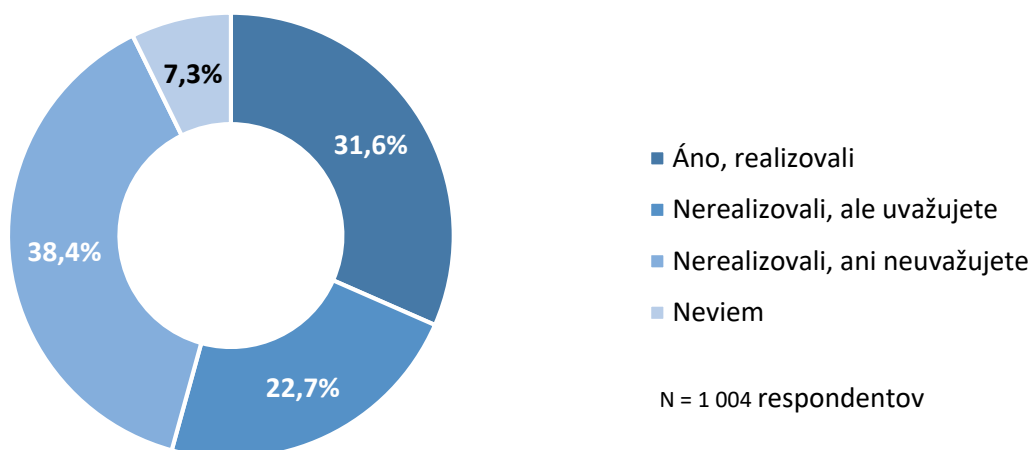
9.1 Realizácia inovačných aktivít v podnikaní (Otázka č. 15)

Inovácie sú v súčasnosti považované za jeden z kľúčových prvkov rozvoja podnikov. Podľa hodnotenia Európskej komisie v SBA Fact Sheet patrí Slovensko v uvedenej oblasti medzi podpriemerné krajiny EÚ. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že takmer tretina (31,6%) MSP realizovala v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov inovačné aktivity. 22,7% respondentov uviedlo, že za uplynulých 12 mesiacov nerealizovali inovačné aktivity, avšak o tejto možnosti uvažujú. Negatívne možno vnímať skutočnosť, že 38,4% opýtaných v priebehu posledných 12 mesiacov nerealizovalo inovačné aktivity a ani o nich neuvažujú. Takmer desatina (7,3%) MSP na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 klesol podiel inovujúcich podnikateľských subjektov o 5,8 p. b. (z 37,4 % na 31,6 %). Pozitívne možno vnímať zvýšenie podielu podnikov, ktoré síce v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov nerealizovali inovačné aktivity, avšak nad tým uvažujú – o 6,8 p. b. (z 15,9 % na 22,7%). Zároveň došlo k poklesu podielu podnikov, ktoré nerealizovali inovačné aktivity a ani nad ich realizáciou neuvažujú o 7,3 p. b. (z 45,7 % na 38,4%). Z hľadiska vývoja tak zaznamenali slovenské MSP v uvedenej oblasti podľa výsledkov prieskumu zlepšenie.

Graf 27: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Realizovali ste inovačné aktivity v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov (napr. uvedenie nového/zdokonaleného produktu, procesov, organizačné alebo marketingové inovácie)?

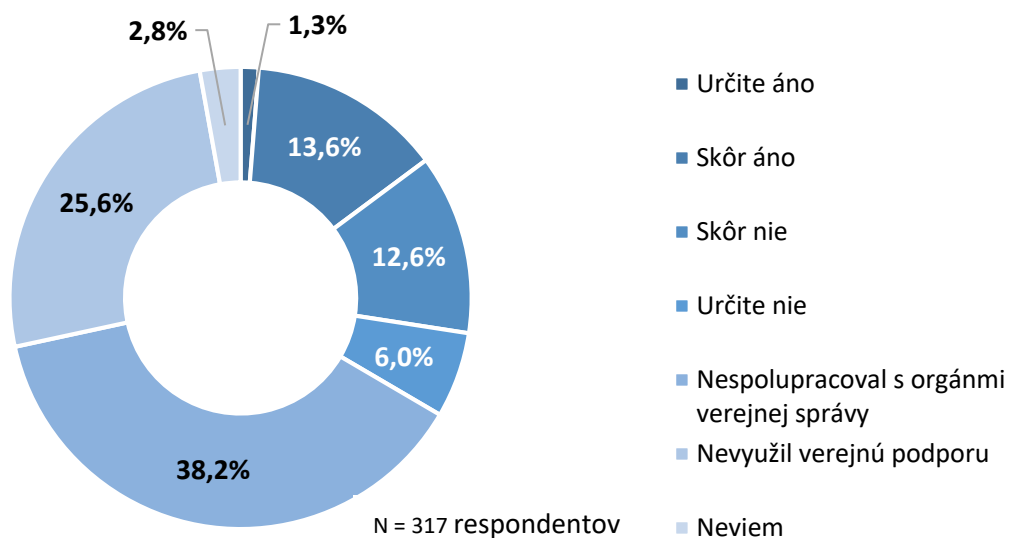

9.2 Spokojnosť s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít (Otázka č. 16)

Viac ako desatina (38,2%) respondentov, ktorí v priebehu posledných 12 mesiacov realizovali vo svojom podniku inovačné aktivity pri ich zavádzaní s orgánmi verejnej správy nespolupracovala. 25,6% MSP s orgánmi verejnej správy spolupracovala, avšak nevyužila pri realizácii inovačných aktivít verejnú podporu. 14,9% opýtaných, ktorí využili verejnú podporu, vyjadrilo s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy spokojnosť. Zároveň len 1,3% MSP uviedli odpoveď „určite áno“ spolu s 13,6% „skôr áno“ a 18,6% deklarovalo nespokojnosť. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 2,8% inovujúcich MSP.

Graf 28: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít

Boli ste spokojný s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii vašich inovačných aktivít? Prečítam vám možnosti:

10. Životné prostredie – princíp č. 9

10.1 Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní (Otázka č. 17)

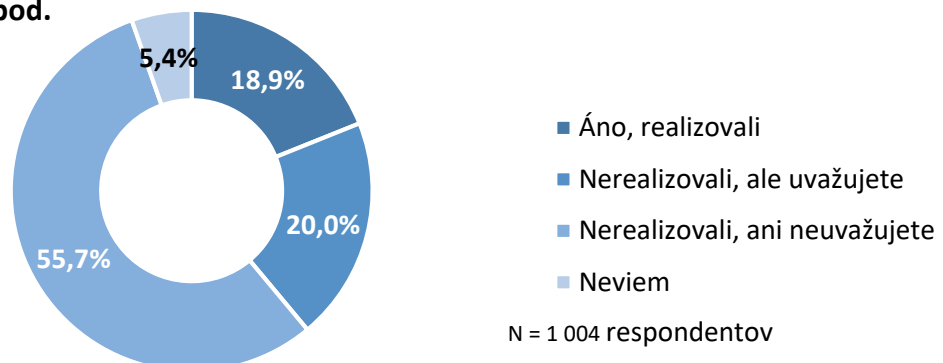
Klimatické zmeny, obmedzenosť zásob energie či udržateľný rozvoj sú v súčasnosti kľúčovými výzvami pre malých a stredných podnikateľov. Výsledky prieskumu dokazujú, že slovenské MSP v realizácii environmentálne zodpovedných opatrení mierne zaostávajú za realizáciou inovačných aktivít. Počas predchádzajúcich 12 mesiacov realizovala environmentálne zodpovedné opatrenia vo svojom podnikaní takmer pätina (18,9%) opýtaných MSP. 20,0% respondentov uviedlo, že v posledných 12 mesiacoch nerealizovalo žiadne environmentálne zodpovedné opatrenia, avšak nad ich realizáciou uvažujú.

Viac ako polovica (55,7%) MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch nerealizovala žiadne environmentálne opatrenia a nad ich zavádzaním v budúcnosti ani neuvažuje. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 5,4% respondentov.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 došlo k zhoršeniu. Podiel MSP, ktoré realizovali environmentálne zodpovedné opatrenia v posledných 12 mesiacoch sa znížil o 12,5 p. b. (z 31,4 % na 18,9 %) a súčasne ostal rovnaký podiel MSP, ktoré síce nerealizovali žiadne environmentálne opatrenia, avšak nad tým uvažujú o (z 19,9 % na 20,0%). Podiel podnikov, ktoré nerealizovali environmentálne opatrenia a ani nad ich realizáciou neuvažujú vzrástol o 8,3 p. b. (z 47,4% na 55,7%). Z porovnania výsledkov v čase možno konštatovať, že slovenské MSP pristupujú k zavádzaniu environmentálnych opatrení menej zodpovednejšie ako v minulosti. Koronakríza priniesla do podnikania pomerne dosť zmien. Firmy boli v krátkom čase konfrontované s novou situáciou, na ktorú sa museli adaptovať. Mimoriadne dôležité bolo pre nich upraviť operatívne činnosti, ako aj strategické plány. S tým súvisí aj zmena priorit. Je zrejmé, že firmy sa v čase pandémie, ktorá navyše cyklicky a rýchlo zasahuje trh (veľmi rýchlo odíde a jej nový nástup je znovu rýchly) koncentrujú viac na „existenčnejšie“ veci, pričom práve otázka ochrany a starostlivosti o životné prostredie získala o niečo menšiu pozornosť. Môže sa jednať o odloženie aj už rozbehnutých iniciatív, ktoré ale nedostali zelenú práve v súlade s novými prioritami.

Graf 29: Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Realizovali ste v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov nejaké environmentálne zodpovedné opatrenia? (napr. znižovanie energetickej náročnosti, zavádzanie ekologických produktov a služieb a pod.

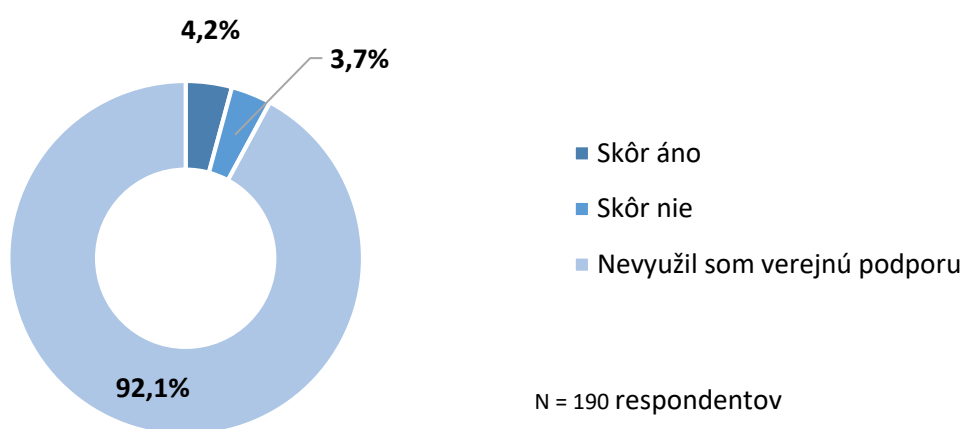

10.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení (Otázka č. 18)

Spomedzi malých a stredných podnikov, ktoré v predchádzajúcich 12 mesiacoch realizovali environmentálne zodpovedné opatrenia (190 respondentov), vyjadrilo spokojnosť s poskytnutím len 4,2% respondentov a 3,7% respondentov ju vnímalo negatívne. Až 92,1% opýtaných pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení nevyužilo verejnú podporu.

Graf 30: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení

V prípade ak ste pri týchto aktivitách využili verejnú podporu (napr. príspevok/dotáciu, poradenstvo, vzdelávanie), boli ste s jej úrovňou spokojný?

11. Internacionalizácia – princíp č. 10

11.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách mimo EÚ (Otázka 19)

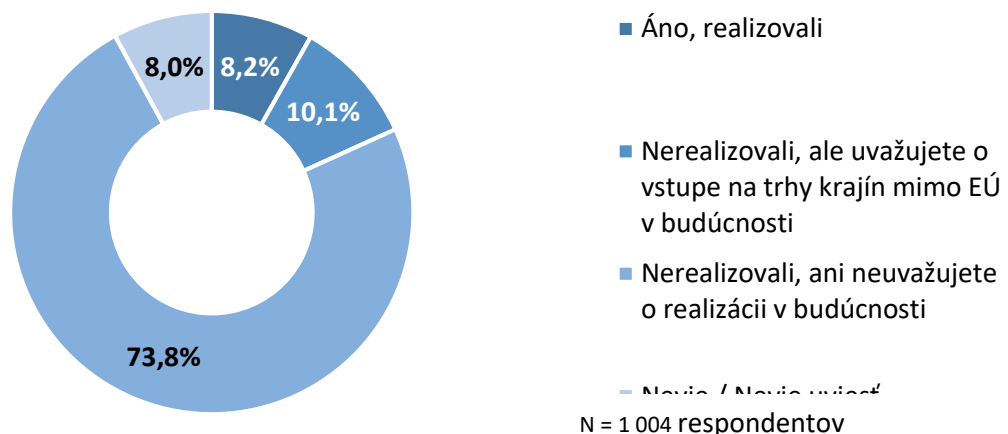
V priebehu posledných 12 mesiacov realizovalo obchodné aktivity (napr. export, investície, franchising, e-commerce a pod.) v krajinách mimo EÚ len 8,2% oslovených MSP. 10,1% respondentov uviedlo, že obchodné aktivity na trhoch mimo EÚ v uplynulých 12 mesiacoch nerealizovalo, avšak o vstupe na trhy mimo EÚ uvažujú.

Problémy slovenských MSP s prienikom na trh mimo krajín EÚ potvrdzujú aj výsledky prieskumu, podľa ktorých až 73,8% oslovených MSP v priebehu posledných 12 mesiacov nevykonávalo žiadne obchodné aktivity mimo krajín EÚ a do budúcnosti nad nimi ani neuvažujú. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať (8,0 %) oslovených MSP.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2020 došlo k zvýšeniu podielu MSP, ktoré v sledovanom období vykonávali obchodné aktivity mimo krajín EÚ o 1,0 p. b. (z 7,2 % na 8,2 %). Pokles zaznamenal segment podnikateľských subjektov, ktorý v posledných 12 mesiacoch nevykonával obchodné aktivity na trhoch mimo EÚ, avšak nad prienikom na tieto trhy v budúcnosti uvažuje – o 3,7 p. b. (zo 6,4% na 10,1 %). Podiel MSP, ktoré v sledovanom období nepôsobili na trhoch mimo krajín EÚ a do budúcnosti nad ich prienikom ani neuvažujú klesol o 12,3 p. b. (z 86,1% na 73,8%).

Graf 31: Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov

Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ , alebo o nich aspoň uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)?

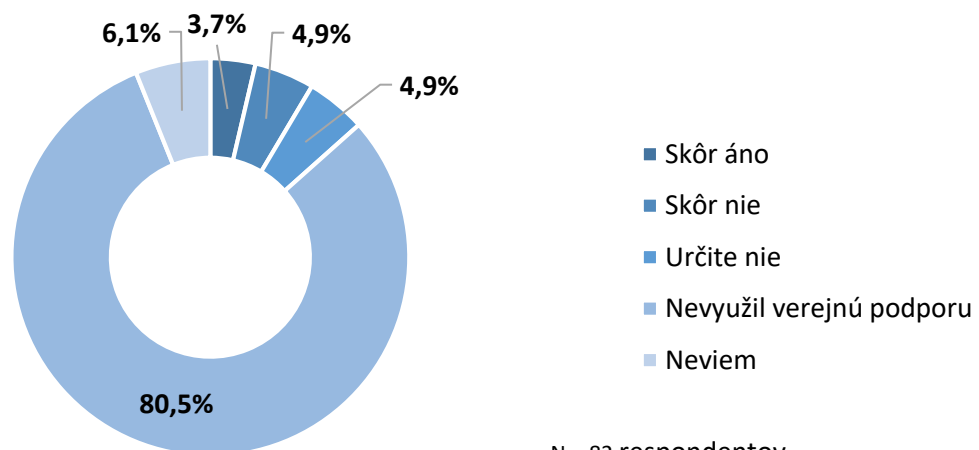
11.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít mimo EÚ (Otázka č.20)

V rámci skupiny MSP, ktoré v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov realizovali obchodné aktivity mimo vnútorný trh EÚ (82 respondentov), využilo verejnú podporu len 13,4 % MSP, zároveň 9,8% MSP vyjadrilo s jej úrovňou nespokojnosť. Pri vykonávaní

zahranično-obchodných aktivít mimo vnútorného trhu EÚ nevyužilo verejnú podporu až 80,5% oslovených MSP a 6,1% respondentov na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

Graf 32: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično- obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ

V prípade ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?

N = 82 respondentov

12. Metodika prieskumu

Zber informácií od respondentov sa realizoval prostredníctvom telefonického prieskumu za použitia metódy CATI. Uvedenú metódu možno charakterizovať ako kvantitatívnu metódu zberu údajov, prostredníctvom ktorej profesionálni operátori telefonicky kontaktujú vybranú skupinu respondentov. Rozhovor sa následne riadi pripravenou štruktúrou otázok a odpovedí formou dotazníka. Prieskum zameraný na monitorovanie uplatňovania princípov SBAfE sa uskutočnil v mesiaci október/november 2021. Zber údajov sa realizoval na základe dotazníka, ktorý spracovala Slovak Business Agency. Dotazník pozostával z 27 uzavretých otázok. Výberová reprezentatívna vzorka o veľkosti 1 004 respondentov bola vytvorená stratifikovaným náhodným výberom zo základného súboru malých a stredných podnikov, ktorí v roku 2021 vykonávali podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky. Respondenti prieskumu boli predstavitelia podnikateľských subjektov s rozhodovacou právomocou, teda majitelia firiem, generálni riaditelia, výkonní riaditelia alebo kompetentní pracovníci poverení odpovedať na otázky zodpovednou osobou vo firme s rozhodovacou právomocou. Pre zabezpečenie reprezentatívnosti vzorky boli použité štyri základné kritéria:

- Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa právnej formy, pričom fyzické osoby – podnikatelia boli v početnosti reprezentované 250 respondentmi a MSP – právnické osoby (podniky) boli v prieskume zastúpené 750 respondentmi.
- Rozdelenie MSP – právnických osôb (750) podľa počtu zamestnancov v nasledovnej štruktúre: 450 mikropodnikov (podniky s 0 až 9 zamestnancami), 200 malých podnikov (podniky s 10 až 49 zamestnancami) a 100 stredných podnikov (podniky s 50 až 249 zamestnancami).
- Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa ich sídla z hľadiska regionálneho členenia na úrovni NUTS 3 na: Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj.
- Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa hlavného druhu ekonomickej činnosti zapísanej do Obchodného registra na základe klasifikácie SK NACE, pričom kategorizácia hlavných ekonomických činností bola stanovaná nasledovne: pôdohospodárstvo (sekcia A); priemysel (sekcia B, C, D, E); stavebníctvo (sekcia F); obchod (sekcia G); ubytovanie a stravovanie (sekcia I); doprava, informačné a komunikačné činnosti (sekcia H, J); obchodné služby (sekcia K, L, M, N) a ostatné služby (sekcia O, P, Q, R, S).

13. Zhrnutie výsledkov

- V oblasti podpory podnikania na Slovensku nezaznamenalo zlepšenie podmienok na podnikanie na Slovensku v priebehu uplynulých 12 mesiacov až 79,4% respondentov. Externým faktorom, ktorý podľa respondentov najpozitívnejšie vplýval na podnikateľskú činnosť v uplynulých 12 mesiacoch bola kúpyschopnosť dopytu (32,2 %), politická situácia (21,8%).
- Spomedzi oslovených respondentov sa k vývoju podmienok za posledných 12 mesiacov v oblasti druhej šance nevedelo vyjadriť až 71,6% podnikateľov. Z podnikateľov, ktorí poskytli vyjadrenie (28,4%) až 25,4% respondentov je presvedčených, že k zlepšeniu podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania nedošlo. Len 3,0% respondentov zaznamenalo zlepšenie. Za najzávažnejšie prekážky opätovného začatia podnikania po vyhlásení bankrotu považovali náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania (8,5%) a legislatívnu náročnosť (5,4%).
- Názory na prístup subjektov verejnej správy k MSP v rámci princípu najskôr myslieť v malom sa medzi respondentmi značne odlišovali. Nadpolovičná väčšina respondentov, ktorí vedeli odpovedať na otázku, vyjadrila nespokojnosť s prístupom verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v uplynulých 12 mesiacoch (65,7%). Opačný názor malo 24,2% MSP. Vývoj regulačnej záťaže v uplynulých 12 mesiacoch však vnímali MSP negatívne.
- V rámci ústretovej verejnej správy sa hodnotenia respondentov na fungovanie verejnej správy líšili v závislosti od hodnotenej oblasti. V oblasti elektronickej komunikácie, on-line prístupu do verejných registrov, štatistického zisťovania a lehôt na vybavovanie žiadostí, nezaznamenala väčšina podnikateľov v uplynulých 12 mesiacoch žiadnu zmenu. Podľa respondentov ktorí zmenu zaznamenali, však došlo v uvedených oblastiach prevažne k zlepšeniu. Prevažne negatívne však vnímali vývoj v oblasti riešenia súdnych sporov, takmer tri štvrtiny nezaznamenali žiadnu zmenu a viac ako pätina zhoršenie. Takmer 33% respondentov hodnotilo úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy ako dostatočnú, len 4,1% ako veľmi dobrú.
- Podľa oslovených respondentov je najväčším problémom MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania v rámci princípu štátna pomoc a verejné obstarávanie, administratívna náročnosť (63,8%), nedostatok informácií (39,9%), neprimeranosť kritérií (38,8%), (ne)transparentnosť vyhodnotenia (38,7%) a cena ako jediné kritérium vyhodnotenia (32,1%). Nespokojnosť vyjadrili aj s dostupnosťou finančných zdrojov z podporných programov, ktoré považuje za nedostatočné až (51,4%) respondentov.
- V oblasti prístupu k financovaniu sa situácia za uplynulých 12 mesiacov podľa podnikateľov nezmenila. Z celkového počtu opýtaných až 51,2% respondentov uviedlo, že zlepšenie nezaznamenalo a 34,5% opýtaných na otázku nevedelo odpovedať. Podľa oslovených respondentov vplývala na finančnú situáciu v podnikaní za posledných 12 mesiacov najviac negatívne pandémia COVID-19 (75,6%) a zmeny na EÚ trhoch (38,9%), naopak pozitívny vplyv mali interné zdroje financovania (36,7%) a sezónnosť (18,6%).

- V oblasti prieniku na jednotný trh EÚ slovenské MSP naďalej zaostávajú. Dokazujú to aj výsledky prieskumu, v ktorom až 79,0% MSP nerealizovalo v uplynulých 12 mesiacoch žiadne zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ – 66,0% respondentov pritom uviedlo, že nad ich realizáciou v budúcnosti ani neuvažuje. Spomedzi podnikateľských subjektov, ktoré v uplynulých 12 mesiacoch vykonávali obchodné aktivity na trhu EÚ nevyužilo verejnú podporu až 79,5% expandujúcich. Väčšina respondentov, ktorá ju však využila, vyjadrila spokojnosť s jej úrovňou.
- Zručnosti a inovácie nepatria stále medzi silné stránky slovenských MSP. Potvrzuje to nielen Európska komisia, ale aj prieskum, keď 61,2% MSP nerealizovalo v uplynulých 12 mesiacoch žiadne inovačné aktivity v podnikaní – z celkového počtu respondentov pritom až 38,4% uviedlo, že o ich zavádzaní v budúcnosti ani len neuvažuje. Tieto alarmujúce zistenia však zmierňuje skutočnosť, a to, že pozitívne možno vnímať zvýšenie podielu podnikov, ktoré síce v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov nerealizovali inovačné aktivity, avšak nad tým uvažujú – o 6,8 p. b. Jedná sa o porovnanie s výsledkami prieskumu z roku 2020. Spoluprácu s orgánmi verejnej správy a verejnú podporu pri zavádzaní inovačných aktivít však využíva len nízke percento podnikateľov.
- Obdobne ako v prípade inovácií, aj v oblasti životného prostredia podľa výsledkov prieskumu slovenské MSP zatiaľ významne nevynikajú. Počas predchádzajúcich 12 mesiacov realizovala environmentálne zodpovedné opatrenia vo svojom podnikaní len takmer pätina (18,9 %) opýtaných MSP. Rovnako ako v prípade inovácií, ani pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení nevyužila väčšina opýtaných MSP verejnú podporu (92,1 %). Spomedzi MSP, ktoré podporu využili, bola väčšina s jej poskytnutím spokojná.
- Internacionalizácia obchodných aktivít na trhy krajín mimo jednotného trhu EÚ je pre slovenské MSP ešte väčším problémom ako prienik na trh EÚ. Len 8,2% opýtaných MSP vykonávalo v uplynulých 12 mesiacoch zahranično-obchodné aktivity mimo krajín EÚ. Spomedzi MSP, ktoré vykonávali obchodné aktivity mimo EÚ, nevyužilo verejnú podporu až 80,5 % respondentov. Z 13,4% respondentov, ktorí podporu využili, vyjadrila spokojnosť len 3,7% z nich.

14. Zoznam grafov

Graf 1: Oslovené MSP podľa právnej formy	5
Graf 2: Skúmané MSP podľa veľkostných kategórií	6
Graf 3: Regionálna príslušnosť	6
Graf 4: Podľa odvetvia	7
Graf 5: Dĺžka podnikania	7
Graf 6: Fáza životného cyklu	8
Graf 7: Priemerné ročné tržby firmy	8
Graf 8: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov	9
Graf 9: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania.....	10
Graf 10: Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu.....	11
Graf 11: Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu.....	12
Graf 12: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch.....	13
Graf 13: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov	14
Graf 14: Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie	15
Graf 15: Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov	16
Graf 16: Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov.....	16
Graf 17: Hodnotenie vývoja pro-klientskeho prístupu za posledných 12 mesiacov.....	17
Graf 18: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov	17
Graf 19: Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov.....	18
Graf 20: Hodnotenie vývoja štatistického zisťovania za posledných 12 mesiacov	18
Graf 21: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania.....	19
Graf 22: Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch.....	20
Graf 23: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov.....	21
Graf 24 : Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní počas posledných 12 m.	22
Graf 25: Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov	23
Graf 26: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ.....	24
Graf 27: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov.....	25
Graf 28: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít	26
Graf 29: Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 m.	27
Graf 30: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení	28
Graf 31: Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov	29
Graf 32: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično- obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ	30

15. Dotazník - Monitoring uplatňovania princípov SBAfE

Princíp č. 1 - Podpora podnikania

1. Došlo podľa Vás k zlepšeniu podmienok pre podnikanie na Slovensku v priebehu uplynulých 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. nevie

2. Ktoré z uvedených externých faktorov, ktoré vám prečítam, priaznivo vplývali na rozvoj Vášho podnikania v priebehu uplynulých 12 mesiacov?

Môžete vybrať viacero odpovedí

1. politická situácia
2. makroekonomický vývoj
3. kúpyschopnosť dopytu
4. kvalita a dostupnosť pracovnej sily
5. podpora z verejných zdrojov
6. iné, uveďte ...
7. nevie

Princíp č. 2 - Druhá šanca

3. Zlepšili sa podľa Vás v priebehu posledných 12 mesiacov podmienky pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. nevie

4. Aké prekážky podľa Vás najviac zaťažovali podnikateľov pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu? Môžete vybrať aj viacero odpovedí.

1. časová náročnosť s opätovným rozbehom podnikania
2. legislatívna náročnosť
3. náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania
4. žiadne
5. nemá skúsenosť s bankrotom
6. nevie

Princíp č.3 - Najskôr myslieť v malom

5. Boli ste spokojný s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom malých a stredných podnikateľov v priebehu posledných 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. nie
5. nevie

6. Ako sa podľa Vás zmenila regulačná záťaž (napr. nárast/pokles administratívy, nákladov, povinností) v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov?

Prečítam vám možnosti:

1. došlo k výraznému zvýšeniu
2. došlo k miernemu zvýšeniu
3. došlo k miernemu zníženiu
4. došlo k výraznému zníženiu
5. nenastala žiadna zmena
7. nevie

Princíp č. 4 - Ústretová verejná správa

7. Ako by ste zhodnotili úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy?

1. veľmi dobrá
2. dostatočná
3. nedostatočná
4. nevie

8. Ako by ste zhodnotili fungovanie verejnej správy za posledných 12 mesiacov v nasledujúcich oblastiach, ktoré vám prečítam ? Odpovedajte podľa škály:

Škála: a) Došlo k zlepšeniu, b) Nezmenilo sa, c) Došlo k zhoršeniu

1. elektronická komunikácia
2. on-line prístup do verejných registrov (napr. obchodný register)
3. lehoty pre vybavovanie žiadostí
4. proklientský prístup úradníkov
5. riešenie súdnych sporov
6. štatistické vykazovanie

Princíp č. 5 - Štátna pomoc a verejné obstarávanie

9. Čo považujete za najväčšie problémy malých a stredných podnikov pri zapájaní sa do verejného obstarávania? Prečítam vám možné oblasti problémov (1 až 7)

Môžete vybrať viacero odpovedí.

1. administratívna náročnosť
2. nedostatok informácií
3. neprimeranosť kritérií
4. krátky čas na prípravu ponuky
5. krátka lehota na realizáciu zákazky
6. netransparentnosť vyhodnotenia

7. cena ako jediné kritérium vyhodnotenia
8. žiadne
9. iné, uveďte.....
nevie

10. Ako hodnotíte šance malých a stredných podnikateľov získať finančné zdroje z podporných programov pre svoje podnikanie v priebehu posledných 12 mesiacoch? Boli tieto šance:

1. veľmi dobré
2. dostatočné
3. nedostatočné
nevie

Princíp č. 6 - Prístup k financovaniu

11. Na základe Vašich praktických skúseností, zlepšil sa prístup Vašej spoločnosti k externým zdrojom financovania v priebehu posledných 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. neviem, nemám praktickú skúsenosť

12. Aký vplyv mali uvedené faktory na finančnú situáciu vo Vašom podniku v posledných 12 mesiacoch. Priradte ku každému faktoru jednu z odpovedí podľa škály:

Škála: a) pozitívny, b) negatívny, c) žiaden vplyv

1. interné zdroje financovania
2. externé zdroje financovania
3. konkurencia
4. sezónnosť
5. prebiehajúca pandémia Covid-19
6. zmeny na EÚ/svetových trhoch
7. podpora z verejných zdrojov

Princíp č. 7 - Jednotný trh

13. Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ, alebo o nich uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)? Prečítam vám možnosti:

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete o vstupe na zahraničné trhy v budúcnosti
3. nerealizovali, ani neuvažujete o realizácii v budúcnosti
4. nevie

14. Odpovedajú len tí, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli odpoveď 1 (realizoval) V prípade, ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie

4. určite nie
5. nevyužil verejnú podporu
6. nevie

Princíp č. 8 - Zručnosti a inovácie

15. Realizovali ste inovačné aktivity v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov (napr. uvedenie nového/zdokonaleného produktu, procesov, organizačné alebo marketingové inovácie)? Prečítam vám možnosti:

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete
3. nerealizovali, ani neuvažujete
4. nevie

16. (odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 15 uviedli odpoveď č. 1) Boli ste spokojný s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii vašich inovačných aktivít?

Prečítam vám možnosti:

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. nespocoľpracoval s orgánmi verejnej správy
6. nevyužil verejnú podporu
7. nevie

Princíp č. 9 - Životné prostredie

17. Realizovali ste v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov nejaké environmentálne zodpovedné opatrenia? (napr. znižovanie energetickej náročnosti, zavádzanie ekologických produktov a služieb a pod.)

Prečítam vám možnosti:

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete
3. nerealizovali, ani neuvažujete
4. nevie

18. (odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 17 uviedli odpoveď č. 1) V prípade ak ste pri týchto aktivitách využili verejnú podporu (napr. príspevok/dotáciu, poradenstvo, vzdelávanie), boli ste s jej úrovňou spokojný?

Prečítam vám možnosti:

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. nevyužil som verejnú podporu
6. nevie

Princíp č. 10 - Internacionalizácia

19. Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ, alebo o nich aspoň uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)? Prečítam vám možnosti:

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete o vstupe na trhy krajín mimo EÚ v budúcnosti
3. nerealizovali, ani neuvažujete o realizácii v budúcnosti
4. nevie

20. (odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 19 uviedli odpoveď č.1)

V prípade ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?

1. určite áno
2. skôr áno
3. skôr nie
4. určite nie
5. nevyužil verejnú podporu
6. nevie

**A teraz už len niekoľko štatistických
Triediace otázky:**

21. Aká je právna forma vašej firmy?

1. živnostník
2. spoločnosť s ručením obmedzeným
3. akciová spoločnosť
4. zahraničná osoba
5. slobodné povolanie
6. samostatne hospodáriaci roľník
7. iná forma (napr. družstvo, komanditná spoločnosť, verejno-obchodná spoločnosť, jednoduchá spoločnosť na akcie)

22. Koľko zamestnancov má Vaša firma?

1. Žiadnych
2. 1 až 3 zamestnancov
3. 4 až 5 zamestnancov
4. 6 až 9 zamestnancov
5. 10 až 19 zamestnancov
6. 20 až 49 zamestnancov
7. 50 až 249 zamestnancov

23. Ktorá z nasledovných činností je vo Vašom podnikaní v súčasnosti hlavná (podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE)?

1. Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
2. Ťažba a dobývanie
3. Priemyselná výroba
4. Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu
5. Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov

6. Stavebníctvo
7. Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov
8. Doprava a skladovanie
9. Ubytovacie a stravovacie služby
10. Informácie a komunikácia
11. Finančné a poisťovacie činnosti
12. Činnosti v oblasti nehnuteľností
13. Odborné, vedecké a technické činnosti
14. Administratívne a podporné služby
15. Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
16. Vzdelávanie
17. Zdravotníctvo a sociálna pomoc
18. Umenie, zábava a rekreácia
19. Ostatné činnosti

24. Uved'te prosím okres v ktorom sídli vaša firma.

.....

25. Kedy bola založená Vaša firma?

1. v období 2019 – 2021 (menej ako 3 roky)
2. v období 2016 – 2018 (od 3 do 5 rokov)
3. v období 2011 – 2015 (od 5 do 10 rokov)
4. v období 2010 a skôr (10 a viac rokov)

26. V akej fáze životného cyklu sa nachádza v súčasnosti Vaša firma? (iba jedna odpoveď)

1. Začatie podnikateľskej činnosti - produkt, služba zatiaľ neobchodovaná
2. Začiatkový rozvoj – prvotný rast podniku po začatí činnosti
3. Expanzia – ďalší rast ako dôsledok zavádzania nových produktov alebo prenikania na nové trhy
4. Fáza zrelosti – stabilná výkonnosť podniku
5. Fáza útlmu podnikateľskej aktivity
6. neviem

27. Aké priemerné ročné tržby dosahuje Vaša firma?

1. od 0 do 20 000 eur
2. od 20 001 do 50 000 eur
3. od 50 001 do 100 000 eur
4. od 100 001 do 500 000 eur
5. od 500 001 do 2 000 000 eur
6. viac ako 2 000 000 eur